

J.P.H

Guttas fiskelidenskap dalte i takt med stigende interesse for fotball, fester og enda større motorsykler. Dessuten var jentene verken interessert i fiskelukt eller skog. Turene ble mer og mer sjeldne. Jeg var unntaket som bekreftet denne allmenne regel for utvikling fra gutt til mann. Min fiskeiver bare økte.

Skogen og ørretvannene har representert noe mystisk og ensomt, som jeg har blitt dratt mot siden mitt første møte med Norges nasjonalfisk ved Eriksvannsbekken innløp. Jeg følte meg mer hjemme innunder treleggene i Østmarka enn på motorsykkelsestet eller fotballbanen, og sjenert som jeg var overfor det annet kjønn, var jeg aldri meg selv i kampen om å nedlegge jentene. Det å jakte på ørret i skogene rundt Oslo ble etter hvert også et opprør mot den gruppementaliteten jeg syntes resten av gjengen, mine foreldre og storsamfunnet representerte. Denne blandingen av mystikk, trygghet og opprør er den bakenforliggende årsaken til at jeg aldri har gitt fisket i skogen på båten.

Etter turen til Eriksvann våknet jeg mange netter av mareritt der plaskende storaure ikke bare nøyde seg med å hive seg over dupper: De gikk også til angrep på småbåter og badende. Drømmene blandet seg med andre bilder: Fiskebladenes reportasjoner fra fjerne fjell og skoger. Der var det fotografier av ørret så fete og runde at det stred mot naturenes lover for vekst. Bruke av vidvinkellinser gav dem de perverterte proporsjonene. Fototeknikk visste jeg ingenting om da, og jeg lot meg bare lure.

Men ikke bare fiskenes størrelse var viktig om jeg skulle trollbindes. Også fiskerens utseende spilte en stor rolle. Mens de andre gutta hadde den langhårete engelske fotball-playboyen George Best som ideal, het mitt første forbilde her i verden Jens Ploug Hansen.

J.P.H. skrev artikler og tok bilder. Historiene hans var ofte fra fjerne himmelstrøk, og han så ut som en hippie; langt hår, caps og stort skjegg. I de tidlige 70-årene var et slikt utseende av

avgjørende betydning for å fremstå som et ideal for den oppvoksende generasjonen – i alle fall for meg.

J.P.H var utspekulert. Han var en av foregangsmennene i å bruke reklamefotograferingens teknikker i firskereportasjene. Under og over vann plasserte han sine objektiver i posisjoner ingen tidligere hadde gjort, og fiskene sprellet som elvende, med eller uten krok i kjeften. En mistanke om at denne Ploug Hansen ikke gjorde annet enn å fiske hele året, bidro til å styrke hans helteposisjon. Der de andre gutta drømte om et liv som proffspillere i England, ville jeg gjøre som ham; la lystfiske bli heltidsgeskjeft.

Å være fotballproff var en anerkjent profesjon. Slik avr det ikke med sportsfiske. Derfor var hans så viktig for meg denne freak av en danske med kameraet i den ene hånden og fluestanga i den andre. Han var beviset på at det gikk an å leve annerledes hvis bare viljen var sterk.

Men dette med fluefiske var et problem. Etter hvert som min lesning av fiskelektyre økte, sto det klarere for meg at fangsten i seg selv bare var én side av saken. Minst like viktig var redskapen. Var ørreten lurt på mark eller sluk, var verdien redusert. Det var fiske med fluestang som gjaldt. For meg å bruke sluk var som for Nordam-brødrene å spille fotballkamp med joggesko; Det var bare ikke riktig. Problemet var bare at jeg ennå ikke hadde klart å overliste en eneste ørret på mark, og heller ikke kjente jeg noen om kunne undervise meg i den kunst fluefisket fremsto som. Jeg hadde en vanskelig sommer det første året J.P.H var min helt.

Den siste delen av sommerferien dette året var familien på en hytte i Espedalen, og her skulle jeg få min første ørretfangst– til og med på fluer. Men å kalle vår metode fluefiskekunst, vil være å overdrive. Faren min hadde lite til overs for jåleri på fiskefronten. Han var oppvokst med garn og line; redskaper som virkelig fisket. Han var dessuten sivilingeniør og hadde effektivitet som ledetråd i alt han foretok seg. Derfor brukte vi oter. Istedenfor å piske overflaten på Espedalsvannet med én

flue, pløyde vi av gårde med ti fluer samtidig. Visst var det effektivt, men det var med et snev av dårlig samvittighet jeg førte opp fangstene mine i min nyinnkjøpte fiskedagbok. Fluene som fisket best, ble sirlig nedtegnet; Zulu silver, Black Gnat, Verre enn minken... At de satt på en oter, kom aldri på papiret.

Ved en anledning fikk jeg avbildet meg selv med fangsten. Far hang opp en ørret og plasserte meg flere meter bak. På bildet skulle det dermed se ut som om fisken var langt større enn i virkeligheten. Men far var ingen fotograf og kjente lite til dette med dypdeskarpheit. Resultatet ble en svær fisk som dekket størstedelen av bildet, og en ung gutt med et bredt smil i bakgrunnen, fullstendig ute av fokus. Den optiske illusjonen var ikke i stand til å lure noen.

Heldigvis hadde ikke alle sivilingeniører et like mekanisk forhold til fisket som far. Hans arbeidskollega på nabohytta fortrakk fluefiske i småbekkene på fjellet fremfor matauk med oter i Espedalsvannet, og det var han som skulle gi meg den første leksjonen i stangfiske med fluer. Teorien kjente jeg godt, og det tok ikke lange tiden før jeg la ut syv, åtte meter med akseptabel presentasjon av fluene.

Om far ikke hadde sansen for de romantiske sider ved fisket, skjønnte han raskt at denne interessen var langt sunnere for hans sønn enn å reke gatelangs ved Nedre Prinsdals vei på jakt etter ungdommelig hygge. Han stilte velvillig opp som sjåfør når jeg ville til skogs og gikk til innkjøp av fluestang med nødvendig tilbehør etter sommerferien i Espedalen.

Det var søndag formiddag i begynnelsen av september. Far kjørte meg til Bysætermosån. Jeg skulle fiske i Morttjern. Der skulle det nye utstyret døpes. Jeg hadde fått det for meg at de største fiskeopplevelsene hadde man alene. Da kunne en konsentrere seg om den store oppgaven, være ett med naturen og slippe å kaste bort tiden på utenomsnakk.

Slukstang, mark eller spinnere hadde jeg ikke med. Siden J.P.H trådte inn i mitt liv hadde jeg sett med en viss ærbødighet op de karene jeg traff på vei til eller fra vannene med én stang,

omhyllet av et langt slankt stangfutteral. Det var mange som hadde haspelstanga ved siden av, men hadde man bare fluestang kunne en ikke henfalle til annenrangs metoder. Det var som en stolt hane jeg gikk de ti minuttene inn til Morttjern med utstyr kun for det edleste fisket.

Jeg skulle raskt få erfare at fluefiske i skogstjern var noe annet enn prøvecasting på plenen i Toppåsveien eller trening ved Espedalsvannets bredder. Etter å ha landet like mange fluer i tretoppene rundt Morttjern som på vannspeilet, var jeg lei og hadde full forståelse for de som hadde med en annen redskap i tilfelle det ikke var noe vaking.. Men far skulle ikke hente meg før om fire timer, og haspelutstyr og meitemark var utenfor rekkevidde.

Det er i slike situasjoner man skjønner hvorfor fiskere røyker pipe og drikker kaffe. Riktignok hadde jeg prøvesmakt tobakken ved Kolbotntjernet for flere år siden, men det var ikke for å oppnå ro og fred. Og da tørr loff ble uaktuelt som agn, forsvant også behovet for røyk. Kaffe hadde min lite utviklede gane lite til overs for: Rastløsheten ble påtagelig. Humøret nådde et lavmål. Sjelden har en fisketur virket så meningsløs.

Da kom vaket. Tre, fire meter utenfor myrkanten et stykke unna bredte det seg tydelig ringer etter et svømmende vesen. Jeg grep stanga, beveget meg hastig i retning der fisket hadde vist seg og fikk pendlet flua ut slik at den landet i nærheten av boblene på vannet.

Ingenting skjedde Men synet av vak innen rekkevidde hadde gitt meg adrenalinsjokk stort nok til å holde på enda noen timer.

Jeg hadde opparbeidet meg en viss teknikk med å kaste sidelengs langs myrkanten slik at jeg unngikk trærne. Den siste fremslengen ble vridd utover slik at min ”Coachman” landet noen meter utpå. Der fikk den ligge en stund før jeg dro den sakte innover. Det var akkurat i det jeg begynte å gi flua bevegelse at det skjedde: Plopp – de brune fjærene forsvant. Tilslaget kom av seg selv. Fisken var krocket, og jeg var i sjokktilstand. Et par minutter senere hadde jeg et av mine

lykkeligste øyeblikk her i livet: Å løsne kroken fra kjeften på min første fluefangede ørret for deretter å gi den et slag over pannen slik at den ikke kunne stikke av.

I min fiskedagbok er episoden omtalt med kontrollert begeistring:” Morttjern 28 august kl 16.30: Ørret 29 cm/280 gram. Overskyet vær. Flue: Coachman nr .14 tørr. Fisken gav god sport! ”. Av J.P.H hadde jeg lært at man ikke skulle sløse med superlativene. De avmålte ordene reflekterte på ingen måte den følelsen jeg hadde i dager og uker eter mitt gjennombrudd som fluefisker.

Om denne høsten skulle bli startskuddet for min karriere som ørretfisker, ble det virkelige grunnlaget lagt påfølgende sesong. Jeg hadde begynt på gymnaset, og var kommet i klasse med Lasse. Han var en like ivrig sportsfisker som meg; bare erfaring fra sjøen riktignok, men også han så belest i fiskeblader at han skjønnte det var ørretfiske med flue som var det store. Da julen var over, var Lasse utrustet med en ”Vangen 603”, ABU fluesnelle og et ”Cortland 444” snøre. Selv hadde jeg fått to sett av ”Shakespeares” flueassortement.

Nå var det bare å vente på at isen skulle smelte. Det var langt mellom J.P.H`s bilder og historier. Vi fryktet at han hadde lagt inn årene, inntil Lasse kom over et eksemplar av det svenske magasinet, ”Fiskejournalen”. Der var vår helt hovedskribent, og historiene han serverte var om mulig enda mer opphissende enn tidligere. Vi overså at han nå hadde begynt å interessere seg for andre fiskearter som gjedde og torsk– stadier i sportfisket vi hadde tilbakelagt for lengst. Der de andre gutta ventet på neste nummer av ”Coctail”, så vi frem til en fersk utgave av ”Journalen”, som Lasse kalte bladet. Våren gikk ulidelig tregt det året.

Isen gikk den første uken i mai, og vi gav oss snart i kast med fisketurer til tjernene rundt Østmarkskapellet. Vi hadde hørt ryker om ørretutsetninger her, og at dette var en hemmelighet som vare noen få visste om. Vannene var mulig å nå med sykkel, noe som gjorde oss uavhengige av bilkjørende foreldre.

De fem småvannene rundt Kapellet var alle øremerket for fluefiskere: Haspelutstyr var forbudt. Lasse dro fort slutningen at dette var fordi fiske med den slags redskap var mest effektivt. Da vi etter fire turer ennå ikke hadde sett snurten av fisk, foreslo han at vi skulle prøve spinner. Selv hadde jeg vært inne på tanken allerede den andre kvelden vi vendte tomhendte hjem, men stoltheten min gjorde at det ble med tanken. Dessuten var det ulovlig. Det sto tydelig på fiskekortet: ”Sluk og spinner er forbudt”. Jeg hadde respekt for loven. Det ble til at vi trosset forbudet. Lasse overbeviste meg om at vi skulle bruke spinner bar for å undersøke om det virkelig fantes fisk i vannene; en form for prøvefiske. For det var da ikke normalt at fiskere av vårt format ikke skulle få et eneste napp på fire turer! Dessuten brukte Jens Ploug Hansen spinner i ny og ne.

Premissen var lagt og unnskyldningene var klare i tilfelle noen skulle at oss i å fiske ulovlig. Vi valgte Svartkulp til vært prøveprosjekt – det eneste av de fem vannene vi ennå ikke hadde besøkt. Det lå lengst inne i skogen. Faren for besøk av fiskeoppsynet var minimal.

Mepps-spinneren ”Black Fury” nr.2 gav ingen god sport: Til det var den for effektiv. Regnbueørret rundt kvartkiloen stimet etter krokene så snart de svarte og gule spinnerne var kommet i vannet. På en time hadde vi ti fiskeliv på samvittigheten og prosjektet var omdefinert fra prøvefiske til uttynningsfiske: her var det jo rent for mye fisk, og det var bra at vi fikk tynnet ut litt i rekkene!

Da var det oppsynsmannen Trygve Holth kom, og han delte ikke vår oppfatning!

Jeg har kjent Trygve siden, men aldri sett han så forbannet. Han tok oss på fersk gjerning i ferd med å ødelegge det prosjektet han hadde brukt all fritid på i en årrekke. Etter tirader med forbannelser fikk vi roet det hele ned og kommet med forklaringen han delvis måtte le av og delvis ikke kunne tolerere i det hele tatt. Men såpass innsikt hadde han i ungdommelig fiskeglød at han tilga oss, og i løpet av en times prat om fisk og

fiskekultivering hadde de to unge tjuvfiskerne nærmest skrevet kontrakt med mannen om å følge ham i tykt og tynt.

Trygve var den jordnære utgaven av Jens Ploug Hansen. Han hadde en fiskeiver ingen av våre fedre var i nærheten av. Han hadde den myndigheten lærerne våre manglet, og han hadde stor kunnskap om fisk og fiske. Vi fikk et nytt forbilde, og ble medlemmer i Oslomarkas Fiskeadministrasjon (OFA).